

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабаян О. О. Формування професійної компетентності бакалаврів з міжнародної економіки засобами імітаційно-рольового моделювання : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Бабаян Олена Олексіївна ; Луганський нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. — Луганськ, 2009. — 255 с.
2. Биконя О. П. Навчання бакалаврів з міжнародної економіки ділових усних та писемних переговорів англійською мовою : дис. ... кандидата пед. наук.
3. Бориско Н. Ф. Новые типовые программы по иностранным языкам и их особенности / Н. Ф. Бориско // Иноземні мови. — 2006. — № 3. — С. 3—9.
4. Личко Л. Я. Формування у майбутніх менеджерів-економістів англомовної професійно спрямованої компетентності в говорінні : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.02 / Личко Лідія Яківна ; Київський нац. лінгв. ун-т. — К., 2008. — 257 с.
5. Максименко Л. О. Навчання професійно спрямованого англомовного діалогу майбутніх менеджерів невиробничої сфери : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.02 / Максименко Людмила Олександрівна ; Київський нац. лінгв. ун-т. — К., 2012. — 285 с.
6. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г. Є. Бакаєва [та ін.]. — К. : Ленвіт, 2005. — 119 с.
7. Тарнопольский О. Б. Методика обучения английскому языку для делового общения : [учеб. пособие] / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. — К. : Ленвіт, 2004. — 192 с.
8. Тарнопольський О. Б. Стандарти комунікативної поведінки у США : [посібник для студ. старш. курс., які вивчають англ. мову як спец.] / О. Б. Тарнопольський, Н. К. Скляренко. — [2-ге вид., випр. і доп.]. — К. : Фірма ІНКОС, 2003. — 208 с.
9. Donna S. Teach Business English / S. Donna. — Cambridge Handbooks for language teachers : Cambridge University Press. — 2000. — 370 p.
10. Ellis M. Teaching Business English / M. Ellis, Ch. Johnson. — Oxford Handbooks for Language Teachers : Oxford University Press. — 1996. — 237 p.
11. Guffey Mary Ellen. Business Communication: process and product / Mary Ellen Guffey. — Belmont : Wadsworth Publishing Company. — 1994. — 558 p.
12. Lado R. Linguistic Across Cultures. Applied Linguistic for Language Teachers / Robert Lado. — Ann Arbor : University of Michigan Press, 1957. — 206 p.

УДК 378.6:61.016:616.31:37.091.33-027.22

Смаглик Л. В., Трофименко М. В.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ АЛГОРИТМІВ

У статті представлено суть і результати використання розробленого «Алгоритму вивчення стану та положення язика під час функцій ковтання та мовлення» як одного з прикладів професійного алгоритму, що дозволить удосконалити практичну підготовку лікарів-стоматологів у аспекті підвищення ефективності діагностики та об'єктивізації результатів лікування стоматологічних хвороб, що спричинені чи супроводжуються порушенням положення язика під час функцій ковтання і мовлення.

Ключові слова: алгоритм, функція ковтання, функція мовлення.

В статье представлены суть и результаты использования разработанного «Алгоритма изучения состояния и положения языка при выполнении функций глотания и речи» как одного из примеров профессионального алгоритма, который позволит усовершенствовать практическую подготовку врачей-стоматологов в аспекте повышения эффективности диагностики и объективизации результатов лечения стоматологических заболеваний, вызванных или сопровождающихся нарушением положения языка при выполнении функций глотания и речи.

Ключевые слова: алгоритм, функция глотания, функция речи.

The article presents the contents and results of the developed "Algorithm for studying of the tongue's state and position during swallowing and speech functions" as one of the examples of a professional algorithm, which will improve the practical training of dentists due to increasing of diagnostics effectiveness and objectification of the treatment results of dental diseases that are caused or accompanied by a violation of the tongue position during swallowing and speech functions.

Keywords: *algorithm, swallowing function, speech function.*

Актуальність. Сучасний навчальний процес неможливо уявити без використання системи алгоритмів. Алгоритм – це точне, однозначне виконання в зазначеній послідовності операцій, що приводять до вирішення певних завдань. Підвищення якості підготовки медичних кадрів залежить від багатьох факторів. Але найважливішим завданням майбутнього фахівця-медика є концентрація отриманих знань і послідовне їх використання з метою розв'язання конкретної проблеми в будь-яких умовах. У цьому аспекті неабиякого значення набуває розробка спеціалізованих професійних алгоритмів. Лікарі-стоматологи щодня стикаються з великою кількістю хвороб щелепно-лицевої ділянки, що супроводжуються низкою функціональних порушень, поширеність яких, за даними сучасних досліджень, становить 75%-85% випадків [3, с. 58]. Найбільш складними в аспекті встановлення правильного діагнозу і коректного призначення комплексу лікувально-профілактичних заходів є порушення функцій ковтання і мовлення [2, с. 4; 5, с. 3].

У зв'язку з цим, метою нашого дослідження стало створення професійного алгоритму вивчення стану і положення язика під час функцій ковтання та мовлення в стоматологічних пацієнтів.

Матеріали і методи. Нами було проведено клінічне обстеження 510 дітей віком 6-9 років, які навчаються в загальноосвітніх закладах м. Полтави. Обстеження проводили за стандартним алгоритмом клінічного обстеження. Особливу увагу приділяли вивченню положення язика в дітей із порушеннями функцій ковтання і мовлення.

Результати дослідження

На підставі власних клінічних спостережень і проаналізованих літературних даних щодо методів обстеження було створено «Алгоритм вивчення стану та положення язика під час функцій ковтання та мовлення» (свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №65457 від 18.05.2016 року).

Алгоритм вивчення стану та положення язика під час функцій ковтання та мовлення

I етап: Статичне дослідження – проводиться на підставі візуального аналізу оцінки стану язика в спокої при відкриванні рота:

1. Оцінка вроджених вад розвитку язика.
2. Оцінка розміру та положення язика відносно зубного ряду нижньої щелепи.
3. Визначення форми язика в стані спокою [1].
4. Оцінка рельєфу язика (наявність борозен на верхній поверхні язика; наявність відбитків зубів на язиці).
5. Оцінка стану прикусу, форми зубних дуг і торку зубів верхньої та нижньої щелеп.

II етап: Динамічне дослідження – дослідження язика при максимальному висуванні з порожнини рота:

1. Визначення розміру язика (поздовжній (довжина), трансверзальний (ширина), вертикальний (висота) розміри язика).

2. Визначення форми язика (6 форм язика [6, с.72]).

3. Оцінка симетричності та рухів язика (асиметрія кінчика язика; асиметричне зміщення кінчика; язика відносно серединної лінії обличчя; величина сагітальних, трансверзальних і вертикальних рухів (необмежені; обмежені в певних напрямках).

4. Оцінка стану вуздечки язика [6, с. 60].

5. Оцінка положення язика під час ковтання:

- *клінічна* (функціональна проба «ковтка води»);
- *параклінічна* (проба Френкеля, фотопалатографія; електропалатографія; рентгенкінематографія; лінгводинамометрія, електроміографія);

6. Оцінка положення язика під час мовлення:

- *клінічна* (функціональні мовні проби);
- *параклінічна* (фотопалатографія [4]; електропалатографія; електроміографія; рентгенкінематографія; лінгводинамометрія).

У дітей віком 6-9 років виявлено високу поширеність зубощелепних аномалій і деформацій – 87,3% випадків. Серед етіологічних чинників щодо виникнення зубощелепних аномалій у найбільшій кількості випадків (75,1%) діагностовано порушення функцій зубощелепної ділянки. З них 55,4% складають комбінації, пов'язані з неправильним положенням язика під час ковтання і мовлення. У пацієнтів з порушенням функцій ковтання і мовлення виявлено патологію прикусу I класу за Енглем (82,0%) та патологію прикусу, що формується, класу II₁ за Енглем (18,0%). У 28,0% пацієнтів виявлено протрузію верхніх і нижніх фронтальних зубів, у 30,0% – наявність вертикальної щілини у фронтальній ділянці зубних дуг.

При вивченні форми зубних дуг найчастіше діагностували овальну форму верхнього (54,0%) і квадратну форму нижнього зубних рядів (66,0%). У пацієнтів із порушенням функцій ковтання та мовлення визначено зміни сагітальних і трансверзальних параметрів зубних дуг, а саме: подовження переднього відрізка верхньої зубної дуги (98,0%), вкорочення переднього відрізка нижньої зубної дуги (82,0%), звуження верхньої зубної дуги в ділянці перших постійних молярів (92,0%), розширення нижньої зубної дуги в ділянці перших постійних молярів (60,0%), звуження верхньої та нижньої зубних дуг у ділянці перших тимчасових молярів (74,0%).

За результатами дослідження форми язика встановлено, що пацієнти з овальною формою язика склали переважну більшість (78,0%). У результаті зіставлення форми зубних дуг із формою язика в пацієнтів із порушенням положення язика під час ковтання і мовлення кореляційних зв'язків та залежностей не визначено. На підставі цього можна стверджувати, що в наших випадках саме порушення положення язика під час виконання функцій ковтання і мовлення впливають на патологічні зміни прикусу та зубних дуг.

За результатами дослідження положення язика в обстежених під час інфантильного ковтання та неправильної вимови передньоязикових приголосних «т», «д» і «н» визначено характерну топографію «злизаних ділянок» до початку ортодонтичного лікування. Так, при інфантильному типі ковтання «злизані ділянки» локалізуються в ділянці ріжучих країв фронтальної групи зубів (різців),

піднебінної поверхні альвеолярного відростка в ділянці тимчасових молярів та всієї поверхні піднебіння в ділянці перших постійних молярів. При порушенні вимови групи передньоязикових приголосних «злизані ділянки» зміщені в бік ріжучих країв, піднебінних поверхонь фронтальних і бічних зубів верхньої щелепи. Ці факти дуже важливі на всіх етапах роботи з пацієнтом для об'єктивізації результатів лікування та прогнозування обсягу і напрямку подальших професійних дій.

Висновок. Розроблений «Алгоритм вивчення стану та положення язика під час функцій ковтання та мовлення» дозволить удосконалити практичну підготовку майбутніх лікарів-стоматологів шляхом підвищення ефективності діагностики стоматологічних хвороб, що супроводжуються чи спричинені порушенням функцій язика, а також дозволить забезпечити об'єктивізацію результатів лікування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Реєстр №299/39/13. Спосіб визначення форми язика / Смаглюк Л. В., Трофименко М. В // Реєстр галузевих нововведень. – 2013. – Вип. 38-39, ч. II. – С.20-21.
2. Смаглюк Л. В. Функція мовлення та інтеграційні аспекти її корекції: навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих навчальних закладів освіти III-IV рівнів акредитації, стоматологів, лікарів-інтернів, клінічних ординаторів, магістрів, лікарів-ортодонтів, логопедів / Смаглюк Л. В., Карасюнок А. Є., Рудь В.Б.– Полтава: Астроя, 2015. – 130 с.
3. Смаглюк Л. В. Взаємозв'язок між формою язика та формою зубних дуг / Л. В. Смаглюк, М. В. Трофименко // Досягнення і перспективи розвитку ортопедичної стоматології та ортодонтії в Україні: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 15-17 березня 2006 р.) // Український стоматологічний альманах. – 2006. – Т. 3, № 1. – С. 58.
4. Спосіб визначення положення язика під час ковтання та мовлення. – Інформаційний лист про нововведення в охороні здоров'я №70-2011. Випуск 7 з проблеми «Стоматологія». Підстава: Рішення ПК «Стоматологія», протокол № 37 від 18.03.2011 р.
5. Трофименко М. В. Ортодонтичне лікування пацієнтів віком 6-9 років з порушенням функцій ковтання та мовлення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук: спец. 14.00.21 «Стоматологія» / М. В. Трофименко. – Полтава, 2010. – 19 с.
6. Хорошилкина Ф. Я. Ортодонтия. Дефекты зубов, зубных рядов, аномалии прикуса, морфо-функциональные нарушения в челюстно-лицевой области и их комплексное лечение / Ф. Я. Хорошилкина. – М. : ООО «Медицинское информационное агенство», 2006. – 544 с.

УДК 272-36+1(091)477

Содомора П. А.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького ПОЗНАЧЕННЯ І СЕМАНТИКА В ПЕРЕКЛАДІ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Досліджено проблеми відтворення і контекстуального тлумачення деяких синонімічних пар термінів. Переглянуто можливі способи відтворення та виділено найефективніші з погляду збереження семантики слова. Акцентовано увагу на неунікних несумісностях між первинним і вторинним текстом. Розглянуто і систематизовано ряд новітніх концепцій відтворення термінів.

Ключові слова: моно-, полілексемний термін, власне термін, прихований термін, транслітерація, калькування.

Certain problems of reproduction and textual explanation of some synonymical pairs of terms are researched. All possible methods of their reproduction are reviewed and most effective from the scope of reproduction of their semantics are emphasised. The main attention is paid to unavoidable differences in between primary and secondary texts. The new concepts of reproduction of terms are reviewed and systematised.

Key words: mono-, polylexeme term, exact term, hidden term, transliteration, calc.